

Monumentnummer*: 512696

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 16 juni 1999
Kadaster deel/nr 82774/8

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Sexbierum Waadhoeke Fryslân

Locatiennaam Locatieomschrijving
Sexbierum

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Sexbierum F 1034

Omschrijving**

Inleiding

De STELPBOERDERIJ aan de Frjentsjerterdijk 16 te Sexbierum is in 1892 gebouwd. De boerderij is tot 1975 eigendom geweest van de Kerkvoogdij van de Hervormde Gemeente te Sexbierum. Het was een 'bouwboerderij', voor de verbouw van aardappelen, granen, vlas, bieten en koolzaad. De boerderij is niet meer in bedrijf. De boerderij ligt met de voorgevel aan de weg tussen het dorp en Franeker en is naar het noorden georiënteerd. De boerderij staat op een vrijwel rechthoekig erf. Aan de noordwestzijde ervan is een boomgaard, die een overblijfsel is van een grotere, maar niet meer wordt onderhouden. Ten zuiden van de boomgaard ligt een kleine moestuin. De boerderij is in een traditionele stijl gebouwd, waaraan decoratieve elementen zijn toegevoegd die aan verschillende bouwstijlen zijn ontleend. Het verkregen uiterlijk is eclectisch.

Het INTERIEUR van de stal is aanzienlijk gewijzigd en komt niet in aanmerking voor de bescherming van rijkswege.

Omschrijving

De boerderij heeft een rechthoekige plattegrond, is één bouwlaag hoog en wordt gedekt door een schilddak. Op het woongedeelte, aan de noordzijde, liggen zwarte gegolfde Friese pannen; op het schuurgedeelte -behalve op het dakschild aan de achterzijde- liggen golfplaten, die de oorspronkelijke rietbedekking verbergen. Op de nok staat de schoorsteen, waar de dekplaat aan ontbreekt; op het

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

wolfseind aan de achterzijde staat een uilebord. Het woongedeelte van de boerderij is in roodbruine bakstenen opgetrokken, de stal in gele bakstenen. Voor de decoratieve elementen zijn gele bakstenen en pleisterwerk gebruikt. De plint is gepleisterd. Het doorgetrokken wolfseind aan de voorzijde wordt aan weerszijden afgesloten door een gemetselde lijst van bruine en grijze bakstenen en gemetselde pions aan de uiteinden. Het dakschild van het woongedeelte loopt achter de gemetselde lijsten door. Onder de daklijst bevindt zich een hoofdgestel met geprofileerde stucdecoratie in het fries. De voorgevel is symmetrisch ingedeeld. In het midden bevindt zich, in een portiek, de ingangspartij. De ingangspartij wordt geflankeerd door pilasters op hoog basement; deze worden gedecoreerd door geprofileerde spiegelvlakken en erop metopen-achtige kapiteelafsluitingen. Het doorlopende fries heeft hier het uiterlijk van een architraaf met licht getoogde boog aan de onderzijde, die de pilasters verbindt. Aan de binnenzijde van de pilasters is op de hoeken een gepleisterd banden/blokken motief aangebracht. Onder de architraafafsluiting bevindt zich een getoogde strek met gepleisterde aanzetstenen en een diamantkop met geprofileerde lijst. De dubbele houten voordeur met trede is van roosters voorzien. Aan weerszijden van de ingangspartij bevinden zich links en rechts twee licht gebogen zesruitsvensters met aanzetstenen en diamantkoppen in de getoogde strek. De vensterindeling is niet origineel. De vensters worden op strekhoogte door gepleisterde banden verbonden en rusten op een doorlopende onderdorpel. In het dakschild boven de ingangspartij bevindt zich een gemetselde dakkapel. De zijgevels worden door banden van gele baksteen gedecoreerd. De dakkapel is aan de voorzijde voorzien van een driedelig venster, waarvan het middendeel breder is dan de overige twee, met afgeronde bovenlichten. Het venster wordt door een afgetopte, gemetselde strek afgesloten en aan weerszijden geflankeerd door twee gemetselde pilasters. Hiervoor zijn bruine en grijze bakstenen gebruikt. Drie pions bekronen de afgeronde top. In het westelijke geveldeel (ten opzichte van de ingangspartij) bevindt zich nog een T-venster met lichtgebogen bovenlicht. Hierboven bevindt zich een gemetselde, hoekige wenkbrauwafluiting met decoratie in gele bakstenen. In het oostelijke geveldeel bevindt zich een grote, dubbele inrijdeur voor het in het voorhuis ingebouwde koetshuis. De houten inrijdeur is in het bovendeel voorzien van rijk versierde roosters, met in het midden twee paardenkoppen. De inrijdeur wordt afgesloten door een gemetselde, hoekige wenkbrauw-afsluiting met gele bakstenen voor de decoratie. De oostelijke zijgevel is in roodbruine bakstenen opgetrokken. Het stalgedeelte in gele bakstenen. Hier zijn op gelijke afstand van elkaar twee kleine vensters, een houten deur en nog een venster aangebracht. De vensters worden afgesloten door gemetselde halfronde bogen en trommelvelden. Deze worden door een gemetseld mozaïek-trommelveld gedecoreerd. Erachter bevindt zich het koetshuis. In de zijgevel van het stalgedeelte bevinden zich een brede, houten, dubbele inrijdeur en vier vensters (waarvan het laatste groter is) met getoogde strekken en dorpels van rode bakstenen. De zijgevel is van een groot aantal ankers voorzien.

In de achtergevel is de inrijdeur, rechts in de gevel, vernieuwd. Links ervan zijn twee hoge meerruitsvensters, die in zeer slechte staat verkeren. Links in de gevel zit een houten deur. In de westelijke zijgevel zit, in het woongedeelte, een uitgebouwd venster. De gemetselde uitbouw met plat dak wordt door gemetselde pilasters geflankeerd en door een hoog hoofdgestel bekroond. Het T-venster wordt afgesloten door een getoogde strek met aanzetstenen en diamantkop. Naast deze uitbouw is een nieuw venster ingezet. De houten deur is vernieuwd. In het stalgedeelte zijn vierruitsvensters en een nieuw raam geplaatst.

De INDELING van het woongedeelte is grotendeels oorspronkelijk. De keuken is verbouwd. Uitzonderlijk is vooral het nog originele koetshuis, dat in het voorgedeelte van de boerderij is geplaatst.

Oorspronkelijke INTERIEUR-elementen zijn onder meer:

- de natuurstenen vloer en de paneeldeuren op de gang;
- de kastenwand met pronkkast, bedsteden en de marmeren schoorsteenmantel in de oude pronkkamer;

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- de bedsteden (3x) en het balkenplafond in de voorkamer.

De indeling van de stal is veranderd: de koestal is vernieuwd en de paardenstal is ingekort toen het bedrijf overging van akkerbouw naar veehouderij. Het dorshuis is grotendeels verdwenen. Het karnlokaal is nieuw.

Waardering

De stelpboerderij aan de Frjentsjerterdijk 16 te Sexbierum is van algemeen cultuurhistorisch en architectuurhistorisch belang:

- als bijzondere uitdrukking van een sociaaleconomische ontwikkeling;
- als bijzondere uitdrukking van een typologische ontwikkeling, met name wat betreft de plaatsing van het koetshuis;
- vanwege de hoogwaardige esthetische kwaliteit van het ontwerp;
- vanwege het bijzondere materiaalgebruik en de ornamentiek;
- vanwege de samenhang tussen exterieur en interieurindeling;
- vanwege de situering, verbonden met de geschiedenis en de economische ontwikkeling van de streek;
- voor het aanzien van de streek;
- vanwege de architectonische gaafheid van het exterieur;
- vanwege de architectonische gaafheid van een aantal interieuronderdelen;
- in relatie tot de structurele en visuele gaafheid van de landschappelijke omgeving;
- vanwege de typologische zeldzaamheid van de voorhuisindeling voor wat betreft de plaatsing van het koetshuis.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Boerderij (M)

Boerderij (M)

Functie

Akkerbouwboerderij

Akkerbouwboerderij